

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Евгения Нешова Иванова –
Биологически факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”

ОТНОСНО: обсъждане на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен “Доктор” в област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика; Професионално направление: 4.3. Биологични науки; докторска програма: „Генетика” към катедра „Биология на развитието” в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски”

Автор: Вида Христова Георгиева

Тема: „Генетично характеризирание на *Apis mellifera macedonica* (тип *rodopica*) – обект на Националната програма за развъждане на медоносните пчели в България”

Научни ръководители: проф. д-р Евгения Нешова Иванова и проф. д-р Пламен Павлов Петров

Определена съм със заповед Р33-3668/13.07.2016г. на Ректора на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” за член на Научното жури за осигуряване на процедура по защита на дисертационен труд на тема: „Генетично характеризирание на *Apis mellifera macedonica* (тип *rodopica*) – обект на Националната програма за развъждане на медоносните пчели в България” за придобиване на образователната и научна степен „Доктор” по област на висше образование 4. Природни науки, математика и информатика, професионално направление 4.3. Биологични науки, докторска програма „Генетика”. Дисертационният труд е представен от Вида Христова Георгиева – докторант задочна форма на обучение към катедра „Биология на развитието” през периода 2013 – 2017 г.

1. Кратки биографични данни за докторанта

От предоставената на вниманието ми документация е видно, че докторантката Вида Христова Георгиева е родена на 31.12.1981 в гр. Пловдив. Тя притежава диплома за завършено висше образование с ОКС „Бакалавър” и професионална квалификация „зооинженер”, издадена през 2008 г. от Аграрен университет – Пловдив и две дипломи за ОКС „Магистър” по специалности: 1) „Микробни биотехнологии” (завършена през 2010 г.) и 2) „Медицинска химия” (завършена през 2013 г.), издадени от Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”. Понастоящем докторантката работи като младши експерт в Микробиологична лаборатория на Регионалната Здравна Инспекция – Пловдив. Вида Георгиева е зачислена в задочна докторантура по научна специалност „Генетика” към катедра „Биология на развитието” в Биологически факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” на 27. 02. 2013 г. със заповед № Р33-790 от 2013 година.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд е посветен на изучаването и характеризирането на алоензимния полиморфизъм в популации български медоносни пчели *Apis mellifera macedonica* (тип *rodopica*), подложени на селекционен контрол и обект на сега действаща и утвърдена от МЗХ Националната програма за развъждане на медоносните пчели в България. Дисертационното изследване за пръв път представя обобщена характеристика на селекционно контролирани популации медоносни пчели в България от типа *rodopica*, основана на биохимико-генетични маркери, което определя

актуалността и значимостта му. В проучването са представени диагностични критерии, които успешно да се използват при сравнителни популационно-генетични анализи.

3. Познание на проблема

Литературният обзор е разработен в 4 основни раздела и включва 154 заглавия, от които 22 на кирилица и 132 – на латиница. Събраната информация демонстрира задълбочена предварителна теоретична подготовка от страна на докторантката, която на тази база успява да мотивира целите, задачите и специфичните подходи в проучването си.

4. Методика на изследването

За изпълнение целите и задачите на проучването е използван класически подход за популационно-генетични анализи – алоензимният. Полиморфните генетични варианти на изоензимите като цяло, са едни от най-широко използваните и до днес ядрени генетични маркери, които се прилагат за такъв тип изследвания. Големината на проучваната извадка е достатъчна за провеждането на популационно-генетични анализи и определя характера на изследването като обективен. Включените в изследването пчелни популации са групирани и сравнени в две групи – за производство на пчелни майки и за производство на пчелни рояци. За статистическата обработка е използван софтуерният пакет GenAlEx v.6.501, което позволява получените данни да се обединяват с други типове генетични резултати (напр. от микросателитен ДНК анализ) и да се обработват статистически заедно. С помощта и на адекватен специализиран софтуер са построени филогенетични схеми.

Може да се направи заключението, че избраните и използвани методи са адекватни на целите на проучването и са приложени правилно.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Планираното и проведено от докторантката Вида Георгиева научно изследване е правилно структурирано, с ясно заявени цели и задачи, с адекватни методични подходи и интересни и значими резултати. То представя за първи път обобщена важна информация за популационно-генетичното характеризиране на популации медоносни пчели, обект на селекционна дейност, за нуждите на Национална селекционна програма в България. Базирано на подходящи статистически подходи, изследването отчита и описва специфични алоензимни генетични маркери за местните медоносни пчели *Apis mellifera macedonica* (тип *rodopica*) като ги сравнява и с популации на *Apis mellifera carnica*.

Дисертационният труд е разработен на 136 страници. Резултатите са систематизирани и графично представени в 17 таблици и 42 фигури.

Направените заключения и изводи са ясно формулирани. Посочените приноси с оригинален, научно-приложен и потвърдителен характер са обективни.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката е представила към документите по защита на доктората си три статии (една от които е под печат), публикувани в реферирани научни списания. На две от публикациите докторантката е първи автор. Две от публикациите са в списания с IF и SJR – 0.310 и 0.212, съответно, което съответства на изискуемите специфични критерии на Биологическия факултет на Пловдивския университет за придобиване на ОНС „Доктор“.

Представеният за обсъждане дисертационен труд е резултат от упорита и задълбочена изследователска работа в продължение на 3 години. Като единият от

дватама научни ръководители гарантирам, че получените опитни данни в дисертационния труд на Вида Георгиева са нейно лично дело.

7. Автореферат

Авторефератът е написан на 52 стандартни страници. Структуриран е съобразно с основните тематични елементи на дисертацията и отговаря на изискванията. В съдържанието му трябва да се внесат леки поправки, за което докторантката е информирана.

8. Критични бележки и препоръки

Като единият от двамата научни ръководители се въздържам от изказването на критични бележки. Препоръчам и занапред в работата си като изследовател или като работещ в научна институция високо образован специалист докторантката да е все така трудолюбива, честна и всеотдайна в работата си. Важно е да проверява и прецизно да отчита данни, основавайки се на точни критерии, които да подкрепят обективността на проучванията ѝ.

9. Лични впечатления

Личните ми професионални контакти с докторантката Вида Христова Георгиева ми показаха, че тя е един изключително скромнен, но инициативен, упорит, енергичен и етичен млад изследовател. Много всеотдайна към работата и хората, с които работи. Постигнала е не малко по пътя на обучението и усъвършенстването си в сферата на зооинженерството, биологията и химията. Разработеният и представен за оценка дисертационния и труд е поредното доказателство за това.

10. Заключение

Посоченото по-горе показва, че в хода на разработване на дисертационния си труд докторантката Вида Георгиева е придобила задълбочени теоретични знания и практически умения за работа в областта на популационно-генетичния анализ на медоносните пчели. Тя притежава способността да организира и провежда експериментална дейност, да анализира и обобщава получени резултати, да отчита тенденции – качества, важни за всеки изследовател. Дисертационният труд съдържа оригинални научни и научно-приложни резултати, които го правят значим за селекционната дейност с медоносните пчели в България.

Като структура, съдържание и онагледяване, представените на вниманието ми дисертация и комплект документи отговарят на всички изисквания, посочени в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилниците за прилагането му, както и на специфичните критерии на Биологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски” за придобиване на ОНС „Доктор”.

*Базирайки се на гореизложеното, убедено давам своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка за дисертационния труд на Вида Христова Георгиева и препоръчам на уважаемото Научно жури да и присъди образователната и научна степен “Доктор“ по Област на висше образование: 4. Природни науки, математика и информатика, Професионално направление: 4.3. Биологически науки, Научна специалност: Генетика.*

09. 09. 2016 г.
Гр. Пловдив

Изготвил становището:
Проф. д-р Евгения Нешова Иванова